confusus Vitellius eadem hora iussit vt in eculeo facie ad faciem suspenderentur, obtunderentur neruis, & fustigarentur. Quibus suspensis, præco etiam clamabat: Deos & principes nolite blasphemare. Diutius autem eis tortis, iussit cessare paululum à tormentis. Quibus dixit: Parcite vobis, & sacrificate diis. Eusebius ad hæc: Miser, inquit, quod incepisti perfice, noli desistere. Ante enim tibi deficiet tempus ad torquendum nos, quam noster deficiat in Christo persistens animus. Ne ergo putes nos terreri, nec separari nos à fraternitate Domini nostri Iulij. Vitellius circunstantibus ait: Isti secuti de arte magica, in tormentis gaudent. Respondit Vincentius: Nos gaudemus & exultamus in Domino nostro Iesu Christo. Tyrannus vero iussit extemplo flammas applicari eorum lateribus. Illi alacres effecti, dicebant: Gloria tibi Domine, qui nos tua visitatione circundas. Igitur vnus carnificum Antoninus, intẽtis oculis eminus vidit cum spongia iuuenem stantem, fulgore nimio coruscantem, & eorum latera extergentem. Tunc emissa voce, cum ingenti gaudio cœpit clamare: Vnus verus Deus est Christianorum: quẽ hi euidentissima ratione prędicant. Video enim Angelũ Domini circũstantem eos, & à pressura flammarum pregentem. Tunc velut leo frendens Iudex, cum clamore ait: O magica ars: ô seductores, qui alienauerunt mente sua hominẽ clarissimum ac probatissimum in republica. Antoninus autem pœnitentia ductus, deuouit se crediturũ Christo Domino. Statim vero Antoninus Rufinum presbyterum adiit, & vt ab eo baptizaretur, humiliter impetrauit. Itaq; Vitellius sanctos martyres de eculeo deponi iussit. Quibus depositis ait: Vt quid tam crudeles estis vobisipsis? Cur non deponitis insaniam vanam, adorantes deos & glorificantes, quos iusserunt principes, vt nobiscum frui mereamini vita æterna? B. Vincentius ait: O omniũ infelicissime & crudelissime, qui tibiipsi nõ parcis. Nos in gloria iam constituti sumus, tu vero cum Principe tuo in gehenna perituru est. Tunc Vitellius iussit linguam præcidi sancti Eusebij, æstimans illi deesse linguæ officium, in cuius ore semper Christus resonabat. Antoninus autem accurrens clamabat: O Vitelli miserrime, quid tibi & iustis his? vt quid eos crucias? Tunc Vitellius per os sanguinem vomere cœpit, recto scilicet iudicio Dei, vt qui exarsit ad puniendum os iusti, acri dolore torqueretur in suo. Athleta vero Domini Eusebius sine lingua laudes in excelsum Christo dabat. Huic igitur lamentabili spectaculo quidam vir intererat Christianus clarissimus, nomine Faustus. Qui colligens linguam martyris Christi Eusebij, reposuit eam sub tunica sua in sinu suo, & fugiendo latuit. Dehinc iussu Vitellij Antoninus ductus est à carnificibus via Aurelia iuxta formam Traianam, & capite plexus XI. Calen. Septembris.

Eusebius cũ sociis in eculeo suspenditur & grauiter fustigatur.

Vruntur eorum latera.

Antoninus carnifex credit & baptizatur.

§ Eusebius præcisa lingua loquitur & Deum laudat.

Plectitur capite § Antoninus.

IV. Porro Eusebium ac socios eius diutius maceratos suppliciis, in ima carceris iussit retrudi. Ibi nõ diebus neq; noctibus ab oratione cessabant. Percurrebat autem eorum opinio circunquaque. Ad quos veniens non minima multitudo Christianorum, & audiens ab eis æternæ vitæ monita, non mediocriter proficiebat. Post triduum apparuit eis beatus Iulius, cunctisque audientibus, ventura prophetando hæc intulit: Saluate custodem carceris. Hæc dicens, ab oculis eorum euanuit, mentesq; eorum sua gratissima visitatione lætificauit. Tantam verò contulerat Dominus vim virtutis suæ suis fidelibus, vt vndiq; illuc populorum confluentibus turbis, variis detentis lãguoribus nulla difficultas esset in conferenda sospitate eorum orationibus. Veniens itaq; sacerdos Capitolij, nomine Lupulus, qui ritu paganismi fungebatur officio illo sacerdotali vanissimo, rogauit vt instrueretur à sanctis martyribus, & baptizaretur. Erat enim cæcus. Cui dixerunt: Si credideris ex toto corde, illuminaberis, & vita æterna nobiscum frueris. Respondit Lupulus: Ego absq; vlla ambiguitate credo in quem vos creditis, nec vllatenus cupio separari à vobis. Ideo enim ad vos confugi, desiderans vobiscum in his vinculis pro amore Christi mancipari. His auditis, confestim miserunt, & rogauerunt ad se venerabilem Rufinum presbyterum venire. Qui veniẽs ad carcerem, catechizauit & baptizauit eum. Tunc subito ab oculis eius caligo discessit, & lumen Christi in eis emicuit. Tunc accurrens custos carceris, [a] & videns illustratum [b] superno lumine, qui annis quatuor cæcus fuerat, misit se ad pedes sanctorũ, & vt baptizaretur rogauit. Quem ilico § Rufinus sacro baptismate purificauit, eumque armis fidei muniuit. Abiens Vitellius, intimauit Regi omnia, quæ à sanctis gesta erant, qualiter superassent omnia tormentorum genera, & quomodo cõtempsissent diis libare sacrificia, qualiterq; loqueretur Eusebius sine lingua. Cui ita Rex ait: Extingue eos. Qui iubens tribunal præparari sibi, & illos introduci ait: Afferte tripodam, vt sacrificent hi. At illi expuentes contempserunt eum. Cuius etiam cor impœnitens, admirans, B. Eusebius ait: O miser, cuius cor est sedes Sathanæ. Tunc Vitellius fecit eos ante amphitheatrum tandiu [c] plumbatis acriter cædi, donec spiritum exhalarent. Quorum corpora B. Rufinus collegit, & non longe ab vrbe Roma sepeliuit, viij. Calend. Septembris.

Apparet § § Iulius eos sua visitatione lætificans.

Multi ægri curantur eorum orationibus.

a Simpliciũ nominat Ado in martyrologio.

b Lupulus à dolorũ sacerdos per fidem & baptismum à duplici cęcitate curatur.

c § § Martyres plũbatis occiduntur.

Romã multo post tempore beatorum martyrum Eusebij & Pontiani membra Nicolai Papæ donatione in Gallias translata esse, addit Ado in martyrologio suo.

MARTYRIVM S. GENESII ARELATENSI S, AVTHORE B. PAVLINO NOLANO EPISCOPO.

An. 280, Augv. 25.

Prolog. Proprium atq; indigenam Arelatensis vrbis beatissimum Genesium martyrem, alumnum eiusdem iure nascendi, patronum virtute moriendi, celebrare iam à principio atq; extollere, omnium fideliũ studia, omnes religiosorum literæ debuerunt: vt tanti meriti gloriosa documẽta, consignata scriptorum fide, & viuacibus commendata monumentis, illibata atq; integra ad posteros peruenirent, quæ admiratio semper faceret noua, & veneratio probaret antiqua. Sed quoniam succedentes sibi per incertum vitæ tempus ætates, tradere hæc inuicẽ memoriæ mutuæ, quam mandare literis, maluerunt: vel nunc oportet eadem fidelibus scriptis in tempora secutura transmittere, ne ea, quæ adhuc viua recordatione rerum, vt sunt gesta, referuntur, euanescente per tempus vel tradentium, vel accipientium fide, fabulosa credantur.

I. Sanctus itaq; Genesius in iuuentutis flore primæuo, prouincialis militiæ tyrocinium suscepit, eam officij partem studio & arte complexus, quæ patronorum verba vel noua signorum velocitate, vel dexteræ, sonum vocis æquaret: spiritalem futuræ gloriæ imaginem præfigurans, vt qui præcepta diuina celeriter audiret, ea fidelibus notis piæ mentis exciperet. Accidit autem, vt, cum ante tribunal exceptoris fungeretur officio, iniusto atque sacrilego mandato persecutionis iussa ederentur, quæ deuotus Deo repudiaret auditus, & imprimere ceris manus sancta respueret. Abiectis ergo tabulis ante pedes iudicis, ministerium sacrilegum sacrata iam Domino mens refugit. Et vt in nullo à præceptis Euangelicis actus martyris deuiaret, quibus declinare persecutionis impetum vel permittimur, vel iubemur, alia atque alia non solum latebra, verumetiam ciuitate mutata, cum & alio loco scriptum sit, Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma: ab ira se furentis iudicis paulisper occuluit. Qui cum eum corripi protinus offerrique iussisset, neque inuestigatio ad procuratam latebram peruenirent, crudelissimis pœnæ ministris, vt vbi repertus fuisset, gladio eum interficerent, imperauit. Quod vbi beato Genesio vel occultis nunciis, vel rumore compertum est, diuersa latendi loca, vt exitus docet, non infirmitate spiritus, sed carnis trepidatione, mutauit. Atque interim, licet superfluo, de præsumptæ fidei confirmatione solicitus, quoniam nondũ erat ex aqua & spiritu sancto renatus, per fidos internuncios à Catholicæ religionis antistite donum baptismatis postulauit. Sed ille vel temporis angustiis impeditus, vel iuuenili ætati diffidens, ardentia vota distulit, ac fideliter indicauit,

§ Genesius exceptoris fungitur officio, neq; scriberevult edicta contra Christianos.

Matt. 10.

Matt. 26.

Cruoris per martyrium effusio alter est baptismus.

indicauit, quod plenam consummationem etiam huius muneris daret prompta pro Christo cruoris effusio. Et hæc quidem cunctatio sacerdotis, diuino, vt æstimo, prompta nutu atq; iudicio prouocata dispositaq; est. vt circa eius solennem consecrationem officia humana cessarent, cui vnius baptismatis duplex gratia, ex vtroque scilicet Christi latere & aqua & sanguis parabatur.

Iohann.19.

SED iam Dominus, qui per Spiritum sanctum futuri martyris seruiabat arcana, subeundæ constantiam passionis vel fecerat, vel videbat: neque patiebatur differri coronam, cum videret paratam esse victoriam. Itaque percussoribus suis eum obtulit. & iis, quorum in eundem auida crudelitas inhiabat, ostendit. Atque is vbi se perspicit deprehensum, instinctu Domini Rhodanum petiit, & sancta fluuio membra committit: vt eum illicà contagione mortali, velut alterius Iordanis vndis, occultus baptista purgaret, & mutuo alternoq; mysterio & aquis corpus, & aquas corpore consecrauit. Atq; hæc causa profecto extitit, vt natandi adminiculo peruenirent, qui exemplo beatissimi Petri ad Christum tendens, per summa gurgitum ambulare potuit. Transgressum continuo in vlteriora fluminis, & subeundi præmij passionis Christo sponsore securum, in eo loco, quem effusioni sanguinis gloriosi Dominus elegerat, quique nunc oratione assidua & votis nunquam irritis frequentatur, percussor assequitur, exoptatoq; gladij ictu festinantem ad Deum animam vinculis corporis, quibus tenebatur, absoluit: & vtraque substantia propriæ originis elementa repetente, terrena interim terris membra commendat, & cælestem spiritum emittit ad cælum. II.

Matth.14. *Iohann.21.* Gladio percussus, abit ad Dominũ.

Duæ vrbes ad vtrãque Rhodani ripam sancti reliquiis celebres.

PROVIDERVNT tamen fideles temporis illius Dei serui, vt vtrãq; fluminis ripam, geminatis vrbibus ambiendam, vnius martyris tutela muniret. Nam in ipso beatæ passionis loco consecrati cruoris vestigia relinquentes, in alterum fluuij latus honoratas reliquias transtulerũt, vt vtrobiq; præsens S. Genesius, illic sanguine haberetur, hîc corpore. Hæc omnia fideliter, atq; vt gesta sunt, vel comperta, vel dicta, libentibus deuotisq; animis, qui nouerates, recognoscite: qui ignorabitis, agnoscite, & gloriam tanti martyris, per singula annorum spatia crescentem, & in sæcula æterna victuram, mentis oculis contuentes, vnusquisq; pro viribus ad similia, si ita fides desideraueritanimos præparate, & vt beatus Genesius, throno Domini vsq; in vindictæ suæ tempus assistens, sacerdotibus, ministris, Clero nobisq; omnibus, & ei, qui instructioni vestræ ista composuit, patrocinetur, orate: Amen. III.

Apoc.6.

EIVSDEM BEATI GENESII INSIGNE MIRACVLVM A BEATO HILARIO Arelatensi Episcopo conscriptum.

Tobiæ.12.

OPERA Dei narrare, honorificum est. Ergo operæpreciũ est, miracula diuini operis, ad sancti martyris Genesij gloriam referenda narrare. Natalis.n. ipsius die frequens ille in ciuitate Arelatensi casus, pontis abrupti periculo, vrbem totam nimio tremore concussit, & animis subiti pauoris discrimine concussis, solennitatis lætitiam recepta salutis gratia, lætiorem reddidit, iucunditate duplicata. Nam cum suos in hac celebritate plus etiam, quã suos, Arelãs populus coëgisset, quorum in illa die gaudiis agendis ipsa ciuitas angusta erat, semitę & spatia camporum, hærente in agmine, & laborantibus sua cunctis densitate, ibat in vlterioris fluminis ripã, in honorẽ martyris, Christo deuotus exercitus, cum charis coniugibus, dulcibus pignoribus, plura simul beneficia habere festinans. Nec contentus vno in loco vota profundere, in Ecclesia peruigil, antelucanus ad locum cædis & sanguinis festinabat: item ad sepulcrum, gaudiorum immolans hostias, quasi occupaturus aures martyris, properabat. Nec clericorum officia solenniter ordinata, nec ipsum deniq; lucis tempus expectabat. Splendor siquidem festiuitatis, collucente vrbe tota, omnem omnimodis pepulerat noctis horrorem. Interim via illa naualis, qua inter confœderatas sibi vrbes, illius terribilis Rhodani terga calcantur, subito aut sub iniusto fasce, aut nimio materiarũ pondere, aut per obliquum amnis illapsum, prona diffusa est. Incertum est, quo casu: certum tamen, cuius insidiis preciosum onus, hoc est, fidelium turmam in mediis fluctibus male pendula strata deposuit. adstante me, quod veraciter loquor, & pedem ab ipso, vt ita dixerim, ponte referente. Ingens ilico fragor populi tam ruentis, quam circunstantis, exoritur: pauor tota vrbe percurrit: hic coniugi, ille filiis, alij propinquis, alij amicis: omnes simul diuersis affectibus metuunt: qui parum, ciuibus. IV.

Solennitas S. Genesij.

Põs medius inter præno minatas vrbes.

Põte rupto, multi ruunt in aquas.

INTER hæc sanctæ recordationis antistiti Honorato, quo tunc ille populus pastore gaudebat, vni quidem pro omnibus metuenti, omne cladis pondus incumbit. Quos tunc illa pietas stimulos accepit? quam subita animi ægritudine ægris ægrior fuit? Erectis confestim ab cælum oculis, intentione cordis luminibus exæquata, ita à nobis circunstantibus mentis excessu totus abscessit, vt nemo dubitaret, quin tribunalibus Christi cum S. Genesio, opem præsentis mali impetraturus, adstaret. Agebantur interim grandi tumultu miseranda naufragia: mixti hominibus phalerati equi, impedito indignantes natatu, altis pectoribus crura iactabant: quicquid obuium fuerat, seu admoniti periculo, seu pauidi instinctu, proculcantes pauida virtute: implicitis charis oneribus, matrum vlnam, & pressi caueis matronalibus famuli, & tota itineris sui immixta fragminibus pompa solennis. Nemo hoc loco malus interpres occurrat, nemo tantam Martyris gloria maligna obtrectatione * obscuret, & ripæ vicinam turbant nullus alleget, nemo vadis exceptos asserat, quos palam dextera diuina saluauit. Depressa peregrinorum mercib⁹ quotidie iisdem ripis inæstimabilium onerum nauigia iunguntur: nauem illic ferendis pontibus tanquam iacere fundum desperaret aggeribus, ordinatio antiqua constituit. Tantum in hoc vasto gurgite stipati populi pondus exposuit, quantum longissimis, validissimis, eodemq; confractis pondere trabibus, acceperat. V.

Istius S. Honorati vita habetur 16. Ianuarij.

Locus mendosus.

*dubitet.

OCCVRRAT nunc animis atq; oculis ista replicantium, simul totum, Rhodanus, ruina, naufragium, implicanda turba miserorum diuersa, in vnum diaboli insidiis cõglomerata pernicies. Nihil periculo defuit, vt ad gloriam Martyris nil deesset. Quando enim alumnos ipsius mergeret fluuius, quem eodem die piis natalibus consecrasset? O magna Dei gloria. Erupit è vasto gurgite gloriosus exercitus. Iordanem iterum crederes, rupto diuinitus amne, patuisse: aut iterum maria populo Dei, sicut sub Moyse quondam Duce, in virgæ imperio iter inter fluenta solidum præbuisse. Neminem ruina quassauit, neminem grauatum vestibus fluuius inuoluit, nemini haustum suũ fluuius ingessit. Illæsos oẽs atq; incolumes vernacula ac familiaris ripa suscepit: Pompa omnis, sicut ingressa fuerat, egressa est. Matres familias ex profundo famulorum suorũ ceruicibus mobiliũ cubiculorum secreta viderunt. Comptæ in honorem Dei virgines, nulla fluitantium monilium detrimenta senserunt. acus ipsæ, vt ita dixerim, sicut affixę fuerant maternis manibus, hæserunt. Nemo damnum aliquod rei, nemo dispẽdium salutis accepit. Occurrunt pignora chara pignoribus: vnusquisq; proximũ suum, cui plurimum timuerat, lætus amplectitur. Cuius hic, nisi Christi, per intercessionẽ Martyris sui, præsens virtus operata est? Conuenit vtiq; Episcopus Martyrem, & Dominum martyr. Ostensum est salute dignum fidelis populi officium. Et deniq; plurimi (quod mecum forsitan & qui fecistis, agnoscitis) ilico, ne vel leuiter turbare deuotionem sanctam liceret inimico, vestibus, vt erant, madidis nauigia conscendunt, & matutinum rigorem fluuij, spe feruente contemnunt: festini quò intenderant, ad locum scilicet cædis, animo victore peruenium, alacritate maiori post periculum recens vota fusuri. O dignæ auditi preces, quæ non fractę iniuriis, imputare nesciunt quod periclitati sunt: grates referre sciunt, quod euaserunt. VI.

Iosuæ.3. *Exod.14.* Oẽs illęsi euadũt è fluuio, martyris intercessione.

Omnes

Omnes gaudio tripudiant:assistunt deniq; solennibus læti:interfuisse periculis iuuat:quia cōspicabile, interfuisse miraculis. Tanti cuiq; fuit de salute dubitâsse, vt salutem suam mirabiliter acquireret. Integro suorum numero Honoratus pastor exultat:qui quidem hæc manu politiori maioriq; gratia mansuris perpetuo sæculo scriptis mādare potuisset, nisi diuini muneris conscius, in legatione sancti Martyris particeps designatus, quod se præsule Dominus hęc contulisset, insolentius exultare timuisset. Et quidem ad nos beneficia per plures diffusa peruenisūt cæterum quanti in se priuata cognoscunt? Quod soli Deo adscribimus, qui omnium conditor & conscius, colitur & viuit cum filio & spiritusancto, per infinita sæcula sæculorum, Amen.

ITEM DE EODEM S. GENESIO ARELATENSI, SERMO EX IIS, QVI Eusebio Emiseno Episcopo adscribuntur.

VII. HODIE natale sancti Genesij celebramus, & meritum. Beatorum martyrum passiones. natales vocamus dies, quando eos, Martyrij vita, & gloriæ fides, dum ingerit morti, genuit æternitati, & perpetua gaudia breui dolore parturiit. Merito plane dicendi natales dies, per quos illi, qui nati fuerant in hanc fragilitatis humanæ miseriam, subito renascuntur in gloriam, vitæ perennis initium de mortis fine sumentes. *Passiones martyrum cur natales vocentur.*

VIII. Etenim si istos dies natales vocamus, quibus in hanc lucem in delictis & doloribus nascimur ad dolores, quibus in hunc mundum cum fletu infantiæ vagientes ingredimur, omnis homo quasi futuræ per totam vitam prophetia miseriæ, & infelicitatem naturæ prima illa lachrymabili voce testatur: siquidē primo statu vita nascentium, quæ ad omnem suspecta cursum, in tribulatione agitur. Iustius ergo isti celebrantur natales, quibus sancti ex corruptibili luce in nouam illam futuri sæculi veniunt claritatem, & filij hominum in adoptionem diuinæ paternitatis ascendunt, & consortes paulo ante mortalium, subito ciues incipiunt esse Angelorum. *Iuste celebrantur sanctorū festa.*

IX. Ex eorum numero erat beatus ille, cuius hodie præclarum gloriosi agonis celebramus triumphum. Qui adhuc Catechumenus, adhuc à diuinis legibus peregrinus, adhuc alienus, omnia in se subito mandata pietatis, fidei plenitudine consummauit. Catechumenus, ad confessionis certamina progreditur. Non tingitur fonte, sed abluitur passione. Non viuicatur baptismate, sed morte regeneratur. Et quid tandem crederet, vel quid pro eo redemptori suo deberet, profusione sanguinis confitetur. Non potest quidem dicere, Consepultus sum Christo per baptismum in mortem: sed potest dicere, Per mortem illi iungor in baptismo, id est, in morte. Ipse enim Dominus mortem suam baptismum pronunciauit, dicens: Baptismate habeo baptizari, quod vos non scitis. Beatus ergo & inclytus Christi testis, hanc Domini sui mortem, etsi non edidit mysterio, plus est, quod imitatur exemplo. *Rom. 6. Luc. 12.*

X. O quantum agit ille in pectoribus humanis diuinus ignis? Catechumenus æternam comperit vitam. Nondum profectus ad Christi militiam, & iam dignus ad amicitiam: nondum assumptus ad famulatum, & iam idoneo ad testimonium: nondum intromissus in Ecclesiæ ianuam, subito ipsam penetrat cæli regiam: nondum miles Dei, & iam cohæres: nondum domesticus in domo Dei, & iam filius in regno Dei. Et sane hanc meruit gloriam inconcussa illa in tanto martyre animi virtus & fidei magnitudo, occulto (dico) Christi amore nutrita & subitis approbata documentis. Nam cum secretus adhuc Dei famulus in exceptorum ordine militaret, & ante tribunal pagani Cæsaris assisteret, audiens eum in caput Christianorum cruentas pronunciare sententias, piam dexteram ab excipiendo tanquam sacrificando reuocauit: & implere sacrilega verba contremuit, quia Christum paginis cordis gerebat inscriptum. *Vis diuini amoris. Nō vult obtēperare impiis præceptis Imperatoris.*

XI. PROIECTIS itaq; codicibus ante oculos prophani iudicis, nefarias eius voces, & edicta impia atq; decreta, tota iam martyris libertate condemnat: Tormenta in oculis erant, dolor eorum, quos pœna lacerauerat, vsq; ad metū carnificum, vsq; ad tremorem torquentium peruenieba t, & inter hæc ille Christianum se esse tota exultatione clamabat, tanquam Christiani non ad supplicia, sed ad præmia quærerentur. Quanta & quam noua spectacula Deo atq; angelis suis præbuit fides piorum? *Præclara S. Genesij cōfessio.*

XII. ECCE in sacrilegi Tyranni ministerio militem suum Christus inuenit. Solebat Ecclesia ad tribunalia persecutorum martyres mittere: eccè nunc stupendo genere Ecclesiæ martyrem tribunal persecutoris emisit. Pronunciat itaq;, Christianus sum: & omnis insania persecutoris verso in illum furore consurgit: æstuat dolore & cōfusione iudex cruentus: plus erubescit, cultorem fidei de parte emersisse perfidiæ. Incumbente itaq; persecutionis mole, insequentibus diaboli ministris, Rhodani se immittit fluentis, in vlteriorem ripam, de ciuitate in ciuitatē, flumine obsequente, transgreditur: non vt gloriosam mortem fugeret, sed vt martyrij ordini nil deesset, dicente ipso Domino: Si vos persecuti fuerint in ciuitate istâ, fugite in aliam. Illic apprehensus, Christo immolatur, & triumphali cruore perfunditur. Vnda preciosi sanguinis, baptismi Sacramenta complentur: cadit in precium veritatis, hostis pietatis. *Matth. 10.*

XIII. SVB ipsa itaq; felicissimæ ciuitatis mœnia, fidelium humeris funus inclyti victoris infertur. Vnde nunc inter vtrasq; vrbis illius partes gemino honore gloriosus, illam ripam triumpho sanctificat, hanc sepulcro: illā sanguine illustrat, hanc corpore. Fideles itaq; populi peculiarius exultantes de perpetui propugnatoris auxilio, ferunt ad tumulum vota, de tumulo votorum referunt gaudia. Pulsant hi precibus, respondet ille virtutibus: vincuntur per quotidiana Martyris beneficia, alumnæ vrbis obsequia. Vnde merito in prosperis colunt, quem præsentem in periculis cognouerunt. Frequentibus itaq; tribulationibus approbârunt, quantum apud Deum possit proprius suffragator. Quam preciosa sunt martyrum vulnera, quam gloriosa certamina, inter quæ tormentis viuentes, & mortibus triumphantes, vexati in paucis, bene disponuntur in multis. Coram hominibus afflicti, coram angelis glorificandi, breuem Deo vitam sub æternitatis commercio fœnerauerunt. Et ideo sicut aurum in fornace ignis, ita illi in camino tribulationis probati, fulgebunt sicut sol. De quibus per beatum Iohannem vox diuina testatur Hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, & candidas eas fecerunt in sanguine agni, propter hoc stabunt in conspectu throni. Hos ergo charissimi ita miremur, vt homines fuisse meminerimus; hos, inquam, ita miremur, vt eos nostri similes nouerimus, & sub eadem, qua nos sumus carnis fragilitate vixisse: & per hoc sequamur, inquantum possumus, fidem illorum: sectemur animi virtutem, qua tertena & præsentia respuentes, vim regnis cælestibus intulerūt. Superauerunt illi corporum dolores, nos superemus morum & cordium passiones: vicerunt illi tormenta, nos vitia. Illi sacrificari dæmoniis horruerunt, nos malitiam, inuidiam, obtrectationes, contentiones, tanquā prophana sacrificia, detestemur: vt inter huius mundi conflictiones, vitia, persecutores virtutis, probent esse nos martyres. Persequamur in nobis peccata, & iniquitates nostras: expugnemus superbiā, debellemus iracundiam: ipsi in nobis, & persecutoris partes exequamur & martyrum, per castigationem vigiliarum, per contritionem ieiuniorum, per custodiam viuentem sanctam, placētem Deo, acquiramus nobis nouum, non carnis morte, sed carnalis vitæ mortificatione martyrium, vt de nobis quoque etiam viuentibus dici possit: Preciosa in conspectu Domini, mors sanctorum eius. *Matth. 13. Apoc. 7. Sap. 3. S. Genesius ppugnator fideliū perpetuus. Martyrū fidē & virtutes imitari dēbemus. Psal. 15.*

Ergo inquantum fieri potest, extinguatur in nobis, quicquid peccati est: mortificetur morti, quod sæculi est, vt preciosa perficiatur in conspectu Domini mors viuentiũ: vt animositates, cupiditates, atq; præsentium blãdimenta rerum, sicut ea mors extorquebit inuitis, ità ea nobis veritas fidei & Dei auferat timor; vt non necessitas ea à nobis separet, sed voluntas: vt terminum vitiis, vt finem concupiscentiis ac delictis nostris non interitus faciat, sed profectus. XIV.

Ann.280. DE S. GENESIO ROMANO MARTYRE, EX VETVSTIS EXEMPLARIBVS MS. QVIBVS CONSENTIVNT ANTIQVISS. MARTYROLOGIA. DICTIONEM NONNIHIL EXPOLIVIT FRATER Laurentius Surius.

Avg.25. Genesius mimus. Baptismi ritus scrutatur, & palã irridendos exhibet.

Diocletiano Imperatore, cum per annos quatuor Ecclesiæ omnes clausæ essent, Romæ mimus quidam fuit, Genesius nomine: Is cum verum ignoraret Deum, Christianos sæpissime irridebat. Volens autem arte sua quippiam eiusmodi efficere, quo placeret Diocletiano Imperatori, apud Christianos diuini secreta mysterij perscrutabatur: & cum omnia accurate didicisset, ad theatrum se contulit: ingressusq; in scenam, salutauit discipulos suos, ab eisq; resalutatus assedit, aitq; ad illos: Scitis Imperatoribus nostris cum primis inuisos esse Christianos? Illi responderunt: Adeo hoc omnibus compertum est, vt qui id nesciat, inueniri nemo possit. Genesius ait: Si ergo vultis, vt placeamus inuictissimo Imperatori, prodam coram illo mysteria Christianorum. Illis libentibus animis eius sententiam approbantibus, docet eos diuina mysteria, diligenterq; instituit, quid facere, quidve dicere debeant. Vbi autem aduenit spectaculi exhibendi dies, ille instar ægroti lecto decumbit, dicitq; ad socios: Eià nostri, grauem me sentio: equidem perquam velim leuis fieri. Respondent illi: Qua nos ratione leuem te reddemus, si grauis es? Itàne fabros nos arbitraris, qui runcina leuiorem te efficere possimus? I.

Simulatio vertitur ei in rem seriã. Diuinitus bona mẽs ei præstatur. Nota de vestibus albis baptizatorum.

Hæc atq; his similia illis dicentibus, & populi risum cõcitantibus, Genesius diuinitus permotus, ait: Vesani, ego Christianus mori cupio. Respondent collegæ: Quid ita? Genesius dicit: Vt in illa die ceu fugitiuus, in Deo inueniar. His auditis, Diocletianus risum tenere non potuit: Illi porro, vt constitutum erat, exorcistam & presbyterũ ironice repræsentant, iiq; ingressi, dicunt ei decumbenti: Quamobrem ad nos fili misisti? Genesius non iam simulate, sed ex animo respondet: Cupio adipisci Christi gratiam, vt renatum me sentiens, liberet à præcipitio facinorum meorum. Fit clamor populi: cursores aduolant, adferunt munera ab Imperatore transmissa. Cum iam autem omnia diuinorum mysteriorum secreta completa essent, indutus est vestibus albis pan, emq; & dulciaria cereosq; elargiebatur. Interea mox accurrunt milites, tanquam ab Imperatore missi, correptumq; eum adducunt ad iudicem. Sed ille dum ad commentitiam & simulatam rapitur perpessionem, ad veram synceram confessionem accedit: atq; adeo in albis vestibus ad illum contendit locum, vbi adspectabat Imperator: ascendensq; pulpitum, in quo erat Venetis statua, ita concionatur: II.

Vide admirandam baptismi vim.

Avdi Imperator, & sapientes omnes auscultate. Antehàc quoties ego Christianos nominari audiui, intolerabili implicatus errore, iungebam me illis, qui eos publice trahebant, pariterq; trahebam, & qui tormenta constanter perferrent, illis insultabam, furoremq; populi in eos incendebam: Tantum vero eius nominis odium me ceperat, vt etiam parentes & affines ea de causa reliquerim, maluerimq; ægrotationum & egestatis molestias perpeti, quam vlla ratione in patria manere apud Christianos. Visum autem mihi fuit hisce diebus, perscrutari res & mysteria Christianorum, non vt crederem, sed vt illis in publicum proferendis, populo risum mouerem. At vero simulatq, nudum me in conspectu vestro aqua illa perfudit, interrogatusq;, respondi me credere ea, quæ proponebantur, vidi supra me manum cælitus porrectam, atq; Angelos Dei ignea radiantes facie, mihi propius assistẽtes, flagitiaq; omnia, quæ à primis ætatis initiis vsq; in præsens admisissem, è libro recitantes, atq; ita ad me dicentes: A qua hæc diluit ea omnia, quæ te agnoscis peperisse. Cumq; vnda baptismatis tinctus essem, simul etiam liber ille perfusus, niue candidior apparuit, ita vt superioris scripturæ nulla prorsus in eo vestigia cernerentur. Dixeruntq; Angeli ad me: Noueris te ab omni culpa mundatum: vide nunc, vt gratiam perceptam conserues. Iam tu igitur, Imperator & vos alij omnes decernite, quid faciendum mihi sit. Ego enim dum volo vobis terrenis placere Imperatoribus, ad Regis cælestis gratiam peruenio: dumq; hominibus risum facere studeo, Angelos lætitia affeci. Nunc igitur ab hac ipsa hora, quemadmodum vos omnes hactenus hisce mysteriis, perindeve ego, nullam fidem adhibuistis, ignorantia seducti: ita iam vna mecum credentes, deinceps ea irridere ne velitis, quando ex me cognoscitis, apertum me vidisse cælum, manumq; cælitus mihi impositam ea hora, qua aqua perfundebar: conspexisse etiam Angelos, peccata omnia prorsus obliterata, cæleste lumen, adhortationesq; audiuisse Angelicas, Dei gloriam cordi meo sensisse impressam, quæ me docuit, verum Deum esse Dominum Iesum Christum, eum esse lumen, veritatem, pietatem, salutem omnium, qui eius gratiam per baptismum sint assecuti. Audite, quæso, me vos boni Principes, & vos optimi viri, meumq; erga vos amorem ita probate, vt studio salutis comparandæ, à me edocti, credatis Dominum nostrum Iesum Christum esse Deum verum. Quod tamen experiri non potestis, nisi vos vnda illa perfuderit, quam Pater & Filius & Spiritus sanctus nominis sui inuocatione sacrauerit. III.

Horratur S. Genesius Imperatorẽ & Principes eius fieri Christianos

Diocletianus mire exardescit, dum videt conuersum Genesium. Genesius fustibus cæditur.

His à Genesio dictis, Diocletianus immodico furore accensus, iubet coram se sisti eos omnes, qui eius ludi socios se illi adiunxissent, virgisq; acerrime cædi, putabat enim illos quoq; credidisse. At illi sanctum nomen blasphemantes: Domine Imperator, inquiunt, nos longe diuersa sumus animi sententia. Hic vero amentia correptus, contempta tum sua, tum pietatis tuæ & totius populi iucunditate & lætitia, Christianorum luctum complectitur. Quod ergo solus admisit, ipse solus luat. Tum vero Imperator incredibili in Genesium furore percitus, parum abfuit, quin eius sanguinem biberet, ni horrore prohiberetur. Iubet vero, vt inspectante populo cædatur fustibus, animisui sæuæ perturbationi obsecundans. Altero die præcipit Plutiano Præfecto, vt tandiu tormẽtis eum afficiat, donec paratus sit idolis sacrificare. In eculeo igitur suspenso dicit Plutianus: Insane & miserrime, sacrifica diis, vt possis redire in gratiam cum dominis nostris. Genesius respondet: Ambiant horum Regum gratiam & amicitiam, qui non timent illum Regem, quem ego vidi, quem & adorauí, & adoro. Ille enim verus Rex est, quem ego patentibus cælis conspexi, qui mihi dignatus est impertiri misericordiam suam, meq; indignum & irrisorem & incredulum, illustrare mysteriis suis: vt qui plane cæcus eram, verum lumen adspicerem, & eius cognoscerem veritatem. Quamobrem miserum me lugeo, quod vobiscum hactenus errauerim, & sanctũ nomen in Christianis abominatus sim. Pro quo scelere supplicia omnia me commeruisse putabo. Satis enim sero ad verum adorandũ Regem accessi. Dicit ei Plutianus: Quis est iste Rex præter nostrum Regem? Genesius respondit: Iste Rex, quem tu dicis, homo mortalis est: At ille, quem ego adoro, Deus est. Tuus Rex ad certum tempus terris imperat: Christus vero & in cælis, & in terris, & in mari imperat. Rex tuus habet sibi præfinitum tempus, certumq; vitæ finem: At Christus semper gloriosus viuit & regnat in cælis. IV.

Dolet S. Genesius se aliquando errasse.

Cvm